

Warszawa 26 Maja 2017r.

Prof. zw. dr hab. Jan Daniel Antoszkiewicz
Dyrektor Instytutu Kreatywności i Przedsiębiorczości
Społeczna Akademia Nauk - Filia w Warszawie

R E C E N Z J A ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Przedmiotem recenzji jest rozprawa doktorska mgr inż. Jerzego Bara
”Model zarządzania firmą rodzinną z uwzględnieniem jej cyklu życia”
Promotor dr hab. Joachim Fołtys prof. PO, Promotor Pomocniczy dr hab. inż.
Adam Jabłoński prof. WSB. Rozprawa na Wydziale Nauk Stosowanych w
Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej . Dąbrowa Górnicza 2017.

Ocena merytoryczna Rozprawy Doktorskiej.

Przedmiotem Rozprawy jest istotne zagadnienie **gospodarcze**, o znaczeniu **naukowym i praktycznym** tworzenia oraz funkcjonowania, Firm określanych jako Rodzinne. Badania i rozważania Autora prowadzą do osiągnięcia wysokiej skuteczności, efektywności i ekonomiczności organizacji oraz zarządzania przy przeprowadzonych badaniach w pełnym cyklu życia Firmy Rodzinnej, od powstania aż po wycofanie z rynku - przy założeniu, że są zarządzane przez przedstawicieli rodziny. Badania są wzbogacone analizą współczesnych modeli zarządzania w różnych Krajach na Świecie. Uzupełnione identyfikacją i analizą cech charakterystycznych dla zachowań współczesnej rodziny wraz z przełożeniem na rezultaty zarządzania firmą. Skala i kompletność badań przedsiębiorstwa Rodzinnego (choć można to również traktować jako

dowolnego przedsiębiorstwa = firmy działającej biznesowo) jest bardzo szeroka i wskazuje na bardzo dobry warsztat naukowo - badawczy Doktoranta.

Praca jest dobrze opracowana i realizowana metodycznie. Model badawczy przyjęty przez Doktoranta porusza wiele różnych, bardzo istotnych zagadnień związanych z prowadzeniem biznesu, w tym przypadku rodzinnego. Może oraz powinien być z powodzeniem wykorzystywany do badania oraz analizowania zbliżonych biznesów. Daje bogatą paletę podejść, metodyk i kierunków dokonywania badania oraz analizowania złożonych zmian, prowadzenia organizacji i zarządzania, a także oceny przedsiębiorstw = firm rodzinnych, może mieć szersze zastosowanie w pracach naukowych oraz praktycznych w badaniu (analizowaniu) dowolnych przedsiębiorstwach biznesowych.

Doktorant, przeprowadził bardzo bogate badanie literaturowe, zasadniczej literatury polskich autorów oraz pozycji literatury anglosaskiej, niemiecką, wyróżniając kilka istotnych obszarów tematycznych w tym: szczegółowa analiza pojęcia firmy rodzinnej, badanie cyklu życia z podkreśleniem, że dotyczy firmy rodzinnej, modele zarządzania firmą rodzinną w różnych krajach Świata, identyfikacja cech, które charakteryzują rodziny zarządzające firmą rodzinną, a także modele zarządcze jednostek gospodarczych sektora firm rodzinnych. Rezultatem jest uzyskanie ciekawej i bardzo ważnej Rozprawy Doktorskiej. Wnosi ona nowe aspekty w dwóch istotnych obszarach:

- *Naukowym, (warsztatu naukowego)*, przez uporządkowane działań analizy gospodarowania w firmach rodzinnych dla ustalania właściwych kierunków organizacji i zarządzania, aby konsekwentnie doprowadzić do istotnego sukcesu na rynku globalnym. Należy dodać, że proponowany model badawczy Autora daje możliwość rozszerzenia badań naukowych na inne obszary, w dużych i małych organizmach gospodarczych, które funkcjonują nie tylko jako firmy rodzinne.

➤ *Praktycznym (praktyki gospodarczej)*, przez ukazanie metodyk (metod, technik, podejść, zabiegów itp.) podnoszenia skuteczności, efektywności i ekonomiczności przez wypracowanie właściwych modeli zarządzania w złożonej strukturze organizacyjnej i zarządczej firm uznawanych za rodzinne z uwzględnieniem funkcjonowania na rynku globalnym. Ponadto model badawczy Autora pozwala na rozwiązywanie wielu problemów w obszarach biznesowych oraz zarządczych, które wynikają z układów rodzinnych.

Recenzent podkreśla znaczenie recenzowanej pracy dysercyjnej dla badań naukowych oraz praktyki gospodarczej przy zachowaniu wysokiego poziomu naukowego.

Szczegółowa ocena metodyczna. *Tytuł Dysertacji.* Poprawny. *Hipotezy:* Główna hipoteza i sześć hipotez pomocniczych sformułowanych prawidłowo. Zdaniem recenzenta mogłoby być mniej hipotez pomocniczych. *Udowodnienie Hipotez* jest oparte o ciekawy i dobry wywód naukowy, wykazuje na dobry warsztat naukowy oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. *Układ rozprawy.* Jest logiczny. Uzasadniony przez kolejne rozdziały rozprawy doktorskiej, które wskazują na ciekawe wątki badawcze. Łącznie rozdziałów jest sześć choć numerowanych jest tylko cztery. Zawartość rozdziałów poprawna. Następny rozdział rozwija i uzupełnia treści zawarte w rozdziale poprzednim. Podział na rozdziały i podrozdziały oraz wypełnienie ich treścią uznaję za dobry. Wyważona objętość każdego rozdziału. Dobre operowanie słowem. Tekst czytelny. *Metodyczność wnioskowania.* Wysoko oceniam sposób naukowego dochodzenia do konkluzji. Jeszcze raz podkreślam dobry warsztat naukowy oraz staranność wnioskowania. *Układ treści.* Poprawny.

Ocena pisarska. Wysoko oceniam styl pisarski, poprawność językową, sposób przekazywania myśli oraz metodykę złożonych dociekań naukowych *Tekst* czytelny. Poprawna polszczyzna. *Objętość pracy.* Wywarzona wynosi 243 strony. *Spis literatury* nazywany Bibliografią bogaty. Wiele publikacji międzynarodowych w języku angielskim i niemieckim *Cytowanie.* Bogate i poprawne. *Opracowanie redakcyjne.* Poprawne.

Ocena merytoryczna.

Oceniam Rozprawę Doktorską jako opracowanie na bardzo wysokim poziomie merytorycznym. Przedmiotem rozprawy to ważne zagadnienie naukowe a także gospodarcze funkcjonowania firm biznesowych traktowanych jako firmy rodzinne. Te ważne i złożone zagadnienia, naukowe, gospodarcze i społeczne są rozpatrywane przez Doktoranta w świetle pełnego cyklu życia firmy traktowanej jako rodzinna. Autor wprowadził ważny podział zagadnienia, który ujął w pięciu rozdziałach oraz szczegółowo przebadął różne problemy, składające się na istotną ocenę biznesową i społeczną funkcjonowania firmy rodzinnej w perspektywie jej zachowań w pełnym cyklu życia od narodzin aż do wycofania z działalności (w tym także bankructwa oraz sukcesję). Dzięki temu powstał zbiór problemów do analizy biznesowej Firmy Rodzinnej (i nie tylko rodzinnej), który włącza zagadnienia społeczne przez badanie wpływów zachowań społecznych rodziny jako jednego z istotnych ośrodków zarządczych firmą rodzinną. Paleta zasadniczych problemów przedstawia się następująco:

Problem 1. (rozdział 1) – Pojęcie firmy rodzinnej w różnych i złożonych interpretacjach z podkreśleniem poglądów, podejść i definicji, które pochodzą z różnych krajów dla firm zaliczanych jako rodzinne. Ten problem badawczy jest sam w sobie istotnym zagadnieniem naukowym, a także praktycznym, który

można uznać za istotny wkład doktoranta w rozumienie tego pojęcia. Ukazuje różnice interpretacyjne, które prowadzą do zaliczania biznesów do firm rodzinnych.

Problem 2 (rozdział 2) Cykl życia firmy rodzinnej. Na stronie 64 rysunek 2 (źródło własne Autora) ukazuje podejście Doktoranta do badania tego zjawiska opierając się na czterech okresach funkcjonowania firmy Rodzinnej: Narodziny, Młodość, Dojrzałość, Schyłek. Jednakże Autor nie podaje nazw współrzędnych, a zatem ich nie określa. Jest to starsza interpretacja tego zjawiska. Gdy jednak uznaje się firmy (dowolną, nie tylko rodzinną) jako produkt (wyrób) to prowadzi do bardziej dokładnych interpretacji krzywej życia wyrobu (także firmy rodzinnej), wzbogacając rozważania o jeszcze dwa obszary, dające pełny obraz zachowania firmy biznesowej w cyklu życia.

Recenzent uważa, że przyjęcie modelu uproszczonego doprowadziło do powstania ważnych i ciekawych efektów badań naukowych, które ujęte są w Rozprawie Doktorskiej, o czym świadczą także dwa następne Problemy.

Problem 3 (Rozdział 3) Badania Doktoranta dotyczą modeli zarządzania firmami rodzinnymi, to kolejne zagadnienie ciekawie zbadane. Ukazuje ważną rolę rodziny w zarządzaniu firmą.

Problem 4 (Rozdział 4) Badania dotyczą specyfiki zarządzania i strategii działania firmy, gdy jest ona „skażona rodzinnością” w strukturach firmy. To inne ciekawie zbadane zagadnienie przez Doktoranta.

Problem 5 (Rozdział 5) Wprowadzenie do rozważań zarządczych analizy cech charakterystycznych rodziny jest bardzo ważnym działaniem badawczym

Doktoranta, gdyż ukazuje i tłumaczy wiele zachowań powstających w Firmach Rodzinnych (a także innych Firmach, bo choć nie rządzą rodziny, to jednak każdy ma jakąś rodzinę i jej udział w jego życiu przenosi do firmy).

Podsumowując. Rozprawa Doktorska daje kierunki do rozwiązywania (metody i podejścia) dla praktyki organizacji i zarządzania Firmą Rodzinną (i nie tylko rodzinną). Jest ona oparta na bardzo dobrym warsztacie naukowym Doktoranta, który wnosi nowe wątki i kierunki do prowadzenia złożonych badań naukowych, a także praktycznych.

Ocena kwalifikacyjna

Recenzowana Rozprawa Doktorska dotyczy ważnego zagadnienia organizacji i zarządzania Firmą Rodzinną (i nie tylko rodzinną), istotnego dla podnoszenia sprawności, efektywności i skuteczności funkcjonowania Firmy Rodzinnej w grze gospodarczej na złożonym turbulentnym rynku globalnym. Zagadnienie to jest bardzo ważne naukowo, gospodarczo a także społecznie. Nawet najlepszy system ekonomiczny nie przesądza o sukcesie firmy. Decydujący wkład ma organizacja i zarządzania, które układzie rynkowym prowadzi do sukcesu, przetrwania lub bankructwa.

Doktorant przeprowadził bogate badania literaturowe. Podał analizie ten problem z punktu widzenia nauki, a także co jest bardzo ważne praktyki. Rozważania umieścił w szerokim kontekście problemowym, oparty o dobry warsztat naukowy. Ten bardzo trudny problem badawczy został w sposób czytelny opracowany zgodnie ze współczesnym, stanem wiedzy merytorycznej i metodycznej, wskazując na możliwość samodzielnego prowadzenia naukowych prac badawczych przez Doktoranta.

Moim zdaniem Doktorant wykazał dobrą wiedzę teoretyczną z dziedziny zarządzania i ekonomii. Wykazuje zdolność do samodzielnego prowadzenia prac naukowych. Rezultat Rozprawy doktorskiej stanowi **oryginalne** rozwiązanie ważnych zagadnień naukowych, a także gospodarczych (praktycznych) dotyczących funkcjonowania firm rodzinnych. Pomimo zgłoszonych zastrzeżeń, a także wątpliwości, biorąc pod uwagę zalety i wady recenzowanej Rozprawy Doktorskiej magistra inżyniera Jerzego Bara *”Model zarządzania firmą rodzinną z uwzględnieniem jej cyklu życia”* mogę **jednoznacznie** stwierdzić, że przedstawiona mi do recenzji Rozprawa Doktorska spełnia wymagania ustawowe stawiane pracom na stopień naukowy Doktora w Dziedzinie Nauk Ekonomicznych w Dyscyplinie Nauki o Zarządzaniu, na tej podstawie wnoszę o dopuszczenie do publicznej obrony Rozprawy Doktorskiej magistra inżyniera Jerzego Bara *”Model zarządzania firmą rodzinną z uwzględnieniem jej cyklu życia”*.

Jednocześnie, biorąc pod uwagę ważność badanych problemów przeprowadzonych na podstawie ciekawego modelu badawczego Doktoranta wraz z uzyskanymi rezultatami, wnoszę o przyznanie **wyróżnienia (nagrody)**.

A handwritten signature in blue ink, written in a cursive style, slanted upwards from left to right. The signature appears to be 'Jan Antoni Głuchowski'.